

סדר מועד | מסכת ראש השנה ט"ז"א | שבת פרשת חיי שרה | י"ח"ד חשוון תשפ"ב (24-30 אוקטובר 2021)
Seder Moed | Masechet Rosh Hashanah 15-21 | Shabbat Parashat Chayei Sarah | 18-24 Cheshvan (Oct. 24-30)

Daf 15: FIGS OF THE SABBATICAL YEAR

Many years ago, Gamliel and his father traveled to a *beit midrash* outside the city. They passed through fields and orchards containing fragrant fruits. However, they did not pick any of the fruits for themselves, of course, because the grove did not belong to them. Then, they passed through an orchard in which a certain type of fig tree grew. Gamliel was startled when he saw his father reach his hand out and pick several figs from the tree.

Gamliel said, "Father, are those [figs] permissible for you to take?" His father replied: "Surely you know that fruits of the *Shmittah* (sabbatical) year are *hefker* (ownerless), and every person is permitted to pick that fruit and eat to their heart's desire."

The pair continued to walk, and Gamliel suddenly remembered that the *Shmittah* year indeed occurred two year earlier. So, Gamliel asked: "Father, how is it permissible to pick the figs? The *Shmittah* year has already passed?" His father answered: "That's correct, my son. But we learn in the Talmud that these figs take three years to fully grow. These are figs that ripened and began to sprout during the *Shmittah* year, and therefore, they are *hefker*."

דף ט"ז: התאנים של שנת השמטה

לפני שנים רבות צעדו גמליאל ואביו לבית המדרש שהיה מחוץ לעיר. הם עברו דרך שדות ופרדסים שבהם פירות ריחניים, אבל הם, כמובן, לא קטפו לעצמם פירות, כי הפרדס אינו שלהם. והנה, הם עברו ליד פרדס שבו גדלו סוג מסוים של עצי תאנים, וגמליאל נבהל כשראה את אביו מושיט את היד וקוטף תאנים אחרות.

אמר גמליאל: "אבא, המותר לקחת?" השיב לו אביו: "הרי ידאי יודע אמה, כי פירות שנת השמטה הם הפקר, וכל איש רשאי לקטף לעצמו פירות ולאכל באות נפשו."

המשיכו השניים להלך, ולפתע נזכר גמליאל, הרי שנת השמטה הייתה לפני שנתים, ושאל – "אבא, איך אמרת שמותר לקטף? הן שנת השמטה חלפה זה מכבר?" השיב אביו: "נכון בןי, אבל בתלמוד אנו למדים, שלתאנים הללו לוקח שלוש שנים לגדל. התאנים הללו, חנטו, התחילו לצמוח, בשנת השמטה, ולכן הם הפקר."

Daf 16: PESACH, SUKKOT, AND SHAVUOT

The *Mishnah* taught on this *daf* states that, aside from *Rosh HaShanah*, there are other days on which God sits in judgment over certain items.

On *Pesach*, God seals the sentence concerning grain, whether it will be a successful or regrettable harvest: will abundant grain grow, or will the yield be minimal. For this reason, God commanded the "*Minchat HaOmer*" (Omer offering) of barley to be sacrificed on *Pesach*, so that by virtue of performance of that *mitzvah* the grain yield would be blessed.

On *Shavuot*, the verdict is decreed regarding fruits that grow on a tree, i.e., how much fruit will grow, and whether those fruits will be sweet or bitter. On *Sukkot*, God judges the world concerning water, i.e., how much water will rain down on the world in the coming year, and at which locations. To that end, God commanded *mitzvah nisuch hamayim* (Water Libation) be fulfilled on *Sukkot*, so that on account of that *mitzvah* we will merit an ample supply of rain.

דף ט"ז: פסח, שבועות וסוכות

במשנה הנלמדת בדף זה נאמר, כי בנוסף לראש השנה, יש ימים נוספים שבהם הקב"ה יושב ודן על דברים אחדים.

בחג הפסח הקב"ה דן את התבואה, האם תהיה טובה או רעה; האם תצמח תבואה רבה או מעט. לכן הקב"ה צוה להקריב בפסח את "מנחת העמר" משעורים, כדי שבזכות המצוה תתברך התבואה.

בחג השבועות דן הקב"ה את פירות האילן, כמה פירות יגדלו, ואם יהיו מתוקים או מרים. בחג הסוכות הקב"ה דן את המים, כמה מים ירדו לעולם בשנה זו ובאלה מקומות. לכן צוה ה' לקיים את מצות נסוך המים בחג הסוכות, כדי שבזכות מצוה זו נזכה לגשמים.

Daf 17: POSITIVE CHARACTER TRAITS & FAVORABLE MODES OF BEHAVIOR דף י"ז: מידות ודרך ארץ

The Talmud recounts that once, Rav Huna son of Rabbi Yehoshua, become extremely ill. Rav Pappa entered his home to inquire about Rav Huna's well-being and saw that Rav Huna looked as if he was already dead. Rav Pappa said to the family members: "Prepare a shroud for Rav Huna, so that he may be buried in it." Ultimately, Rav Huna recovered. Rav Pappa was embarrassed to go see him because he had said to prepare a shroud for Rav Huna to bury him (thereby prematurely pronouncing Rav Huna's death.)

Later, Rav Huna recounted that he had truly reached his time to leave this world. But God noted that Rav Huna overlooks those who wrong him, and does not treat them as harshly as they deserve. Therefore, the Heavenly *beit din* would not, in turn, be exacting with him. He was granted additional years to live. From this anecdote, we learn that God does not apply the attribute of strict justice to a person who acts leniently toward others. Rather, that person is the recipient of God's mercy.

התלמוד מספר, שפעם חלה מאד רב הונא, בנו של רב יהושע. הלך רב פפא לבקר את החולה רב הונא, והוא ראה שהחולה כבר נראה כמו מת. אמר רב פפא לבני המשפחה: "הכינו תכריכים לרב הונא, כדי לקבר אותו בהם". בסופו של דבר הבריא רב הונא, ורב פפא התבייש ממנו, כי הוא אמר שיכינו לו תכריכים כדי לקבר אותו.

אחר כך ספר רב הונא, שבאמת אכן הגיע זמנו להפטר מן העולם, אבל הקב"ה אמר, שמפני שרב הונא מעביר על מדותיו ואינו מקפיד על אלה שמצעים אותו ואינו נוהג אתם בחמרה בדיוק כפי שמגיע להם, לפיכך, גם בבית דין של מעלה לא יקפידו אתו ויתנו לו לחיות שנים נוספות. מבאן למדנו, שהקב"ה אינו נוהג במדת הדיון למי שמעביר על מדותיו, אלא נוהג עמו במדת הרחמים.

Daf 18: IN MERIT OF TORAH & ACTS OF LOVINGKINDNESS**דף י"ח: בזכות תורה וגמילות חסדים**

There was a family of *kohanim* in Jerusalem that came to be known as "The family of Rabban Yochanan," although there was no familial relationship whatsoever between them. Why, then, were they ascribed this name? Eli HaKohen lived many years ago. He lived even before the establishment of the First *Beit HaMikdash*, and he served as *Kohen Gadol* at the *mishkan* (tabernacle) in Shiloh.

Eli HaKohen was a great *tzaddik* (extremely righteous) and one of the *gedolei hador* (greatest Torah scholars of his generation). But his sons, Chofni and Pinchas, did not behave properly. As a result, God decreed that all of their offspring would die as young men, and not one of them would become old.

During the time of Rabban Yochanan ben Zakkai, a family of *kohanim*, whose sons all died at the age of 18, resided in Jerusalem. The family members went to see Rabban Yochanan and asked: "What should we do?" He told them: "Apparently, you are from the family of Eli HaKohen. Go out and engage in Torah study, and through its merit you will be saved from punishment." And so, it was. They immersed themselves in Torah study and no longer died young. From that time onward, they were called "The family of Rabban Yochanan."

הייתה משפחה של כהנים בירושלים, שכנתה "משפחת רבן יוחנן", אפילו שהם לא היו קרובי משפחה שלו בכלל.

מדוע בנו כך? לפני שנים רבות מאד, חי עלי הכהן. הוא חי עוד לפני הקמת בית המקדש הראשון, ושמש בהן גדול במשכן שילה. עלי הכהן היה צדיק גדול ומגדולי הדור, אבל בניו חפזי ופינחס לא נהגו כהלכה, ומפני כך גזר הקב"ה שכל הצאצאים שלהם יפטרו מהעולם כשהם צעירים, ואף אחד לא יהיה זקן.

בתקופת רבן יוחנן בן זכאי, התגוררה בירושלים משפחה של כהנים, שהבנים שלהם היו נפטרים בגיל שמונה עשרה. הלכו בני המשפחה לרבי יוחנן, ושאלוהו:

"מה נעשה?". אמר להם: "בנראה אתם ממשפחת עלי הכהן. לכו ועסקו בתורה, וכך תנצלו מן הענש". כך היה. הם עסקו בתורה ולא נפטרו צעירים, ומאז קראו להם "משפחת רבן יוחנן".

Daf 19: MEGILLAT TA'ANIT (THE SCROLL OF FASTS)

דף י"ט: מגילת תענית

Approximately 100 years before the destruction of the Second *Beit HaMikdash*, *Chachamei Yisrael* (the sages) composed a scroll, on which they wrote down all of the dates when miracles were performed on behalf of the Jewish people to save them from potential tragedy. The *chachamim* ruled that on those days fasting was prohibited, and the days were treated as quasi-holidays.

After the destruction of the *Beit HaMikdash*, the *chachamim* nullified *Megillat Ta'anit*, and the dates listed in it were no longer considered *yamim tovim* — with the exception of two holidays, *Chanukah* and *Purim*, on which we praise God for the miracles and wonders He performed on behalf of our ancestors.

One of the dates written in *Megillat Ta'anit* was 28 Tevet. What occurred on that day? The evil Romans decreed a prohibition against *B'nei Yisrael* learning Torah, conducting a *Brit Milah*, or observing Shabbat. The *chachamim* went out to protest in the streets: "Indeed, we are all the children of the same father and mother (i.e., the offspring of Yitzchak and Rivka, parents of Ya'akov and Eisav). So why have you mandated such harsh decrees against us?" The king heeded their cries and revoked the harsh decrees.

מאה שנה בערך לפני חרב בית המקדש השני, חברי חכמי ישראל מגילה, בה הם כתבו את כל הימים שבהם היו לעם ישראל נסים והם נגאלו ממצרות שונות. חכמי ישראל תקנו, שבמים הללו ינהגו יום טוב בכל שנה ואסור להתענות בימים האלה.

אחרי שחרב בית המקדש, בטלו חכמים את "מגילת תענית", והימים שרשומים בה כבר אינם ימים טובים, אך הם השאירו שני תאריכים – תנכה ופורים, בהם אנו מודים ומהללים לה' על הנסים ועל הנפלאות שעשה לאבותינו.

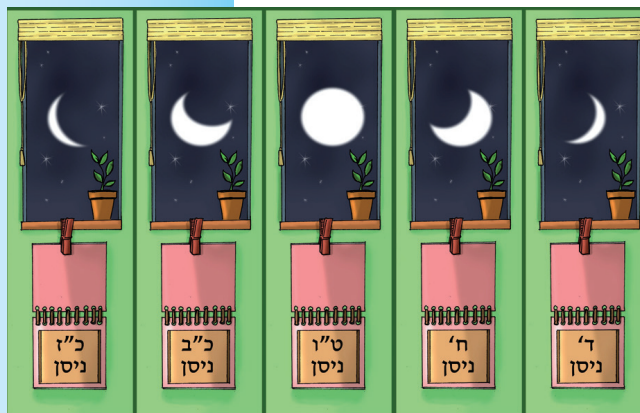
אחד מאותם ימים שהיה כתוב במגילת תענית – היה יום כ"ח בטבת. מה ארע ביום זה? הרומאים הרשעים גזרו, שבני ישראל לא ילמדו תורה, לא יערכו ברית מילה ולא ישמרו שבת. הלכו החכמים והפגינו ברחוב: "הן בלנו בני אותו אב ואם (=צאצאים של יצחק ורבקה, ההורים של יעקב ועשו), ומדוע דוקא עלינו אפם גזרים גזרות קשות באלה?". שמע המלך את צעקותיהם והוא בטל את הגזרה.

Daf 20: DETERMINING THE JEWISH CALENDAR

דף כ': מי מחליט מתי ראש חודש?

Today, we have a yearly calendar instituted by the Patriarch Hillel II, in which *Roshei Chodashim* (new moons) and holidays are predetermined to fall out on fixed dates. Formerly, when the *Sanhedrin* convened in Jerusalem, they would declare the arrival of *Rosh Chodesh* each month on an ad hoc basis.

How was the date of *Rosh Chodesh* determined? At the start of the lunar cycle, the visible moon is very small. It continues to grow with each passing day, until the middle of the month when it looks like a ball. After that, the moon begins to wane and becomes progressively smaller, until it disappears completely from view. When the moon can be seen again, its reappearance marks the start of a "new moon." At that time, witnesses would appear before the *Sanhedrin* and testify they had seen the new moon. The *beit din* would then declare that day as *Rosh Chodesh*. The earliest phase of the new moon is called "*molad*," since the moon appears to be *nolad* (born) anew.

היום יש לנו לוח שנה, שקבע האמורא הלל, ובו מסדירים ראשי החודשים והחגים, בדיוק באיזה יום יחולו. פעם, כשבירושלים היו הסנהדרין יושבים, היו הם קובעים את ראש חודש בכל חודש.

ביצד? בתחלת החודש הירח קטן מאוד, ומדי יום הוא גדל והולך, עד שבאמצע החודש הוא נראה כמו כדור. אחר כך הוא שוב קטן והולך, עד שהוא נעלם לחלוטין. כשהירח מופיע פעם נוספת, ורואים אותו שוב, זה סמן שהתחיל חודש חדש. עדים היו באים לסנהדרין, ומעידים שראו את הירח וביטו דין היו מכריזים שהיום ראש חודש.

הירח החדש נקרא "מולד", מפני שהוא "נולד" מחדש. הוא הרי נעלם מעינינו, וחזר ונולד.

Daf 21: DESECRATING SHABBAT TO SANCTIFY THE NEW MONTH

The *chachamim* learned from Torah verses that if the necessity arises, it is permissible to desecrate Shabbat in order to sanctify the new month. If a Jew lived a far distance from Jerusalem, and succeeded in seeing the “*molad*,” the new moon, that person was obliged to immediately head to Jerusalem — even though it is halachically prohibited on Shabbat to go out more than 2,000 *amot* (cubits) beyond your city of residence. This person is even permitted to ride on a donkey, if needed. Moreover, if the witness to the new moon was afraid to set out on the road alone, it was permissible to take sticks as weapons, and people as escorts.

Rabban Yochanan ben Zakkai said: “When the *Beit HaMikdash* stood, it was proper, when necessary, to desecrate Shabbat to bear witness to any new moon so that the Rosh Chodesh Musaf sacrifice be brought on the correct day.” However, once *korbanot* were no longer sacrificed, it was unnecessary to desecrate Shabbat to testify before *beit din*, except concerning the months of *Nissan* and *Tishrei* — because of the holidays that occur during these months (i.e., *Pesach*, *Rosh HaShanah*, *Yom Kippur*, *Sukkot*). For those two months it was necessary to desecrate Shabbat so as to ensure that the holidays would be observed at the correct times.

שַׁבָּת!

דף כ"א: חלול שבת כדי לקדש את החודש

חכמים למדו מפסוקי התורה, כי אם יש צורך, מתר לחלל את השבת כדי לקדש את החודש. אם יהודי מתגורר רחוק מירושלים והנה, הוא הצליח לראות את ה"מולד", הלבנה החדשה. מיד עליו ללכת לירושלים, אפילו שבשבת אסור לצאת יותר מאלפים אמה מחוץ לעיר.

מתר היה לו גם לרכב על חמור, אם היה בכך צורך, ואם הוא פחד לצאת לדרך לבד, לקח אתו מקלות ואנשים שילוו אותו. אמר רבן יוחנן בן זבאי: כל עוד שבית המקדש קים, יש צורך לחלל את השבת כדי לדעת מתי ראש חודש ומתי צריך להקריב קרבן ראש חודש. אבל אחרי שפבר לא מקריבים קרבנות, אין לחלל את השבת אלא לפני חודש ניסן וחדש תשרי, כי בתקופות האלה חלים החגים והעדים צריכים לחלל את השבת כדי שידעו מתי בדיוק חל ראש חודש ויקימו את החגים בזמנם.

D'VAR TORAH: PARASHAT CHAYEI SARAH

דבר תורה: פרשת חיי שרה

When Eliezer sought to find a worthy bride for Yitzchak, he decided upon a sign, and declared that the woman who offered him water, and continued giving water to his camels as well, would be the right woman. Why precisely did Eliezer choose this particular sign? Rabbi Wolbe explains the matter by sharing a story about a man who approached a rabbi on erev Pesach and asked him if it was possible to fulfill the mitzvah of [drinking] “4 cups” with milk, since he did not have money to buy wine. The rabbi immediately took out a large sum of money from his pocket and gave the man much more than the cost of a bottle of wine. After the man left, the rabbi’s wife asked her husband: “Why did you give the man such a large sum, indeed, he only asked about the 4 cups?” The rabbi replied, “A person who asks about using cups of milk [in place of wine] likely lacks much beyond that. True *gemilut chasadim* (loving kindness) means seeing beyond the direct needs of the person standing before you. That is the manner in which Rivkah Imeinu revealed her exemplary virtues, in that she gave beyond what Eliezer requested, when she said: “I will draw [water] for your camels, as well.”

בשאליעזר מחפש לדעת מי הבלה הראויה ליצחק הוא מציב סימן ואומר – שהאשה אשר תתן לו מים ותוסיף להציע להשקות גם את גמליו, היא האשה המתאימה. מדוע דווקא סימן זה נבחר ע"י אליעזר? הרב וולבה מסביר את הענין ע"פ ספור על אדם שהגיע לרב בערב פסח ושאל אותו – האם נתן לקים את מצוות “4 כוסות” עם חלב, שכן אין לו כסף לקנות יין. מיד הוציא הרב מכיסו סכום גדול של כסף ונתן לו הרבה מעבר לבקבוקי יין. לאחר שהלקו, שאלה אשת הרב את בעלה – מדוע נתן לו סכום כה גדול הרי הוא שאל רק על ד' כוסות? ענה הרב – שמי ששואל על כוסות של חלב בנראה חסר לו הרבה מעבר לכך. גמילות חסדים אמתית רואה הרבה מעבר לצורך הישיר שבא מול האדם. וכך רבקה אמנו גלתה את מדותיה הטובות במה שנתנה מעבר לבקשתו של אליעזר – גם לגמליו אשראב.”